

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
“БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ПАДАГАГІЧНЫ УНІВЕРСІТЭТ
ІМЯ МАКСІМА ТАНКА”

**ВЫВУЧЭННЕ ГІСТОРЫІ РОДНАГА КРАЮ
ЯК СРОДАК ПАТРЫЯТЫЧНАГА
ВЫХАВАЊНЯ МОЛАДЗІ**

*Матэрыялы студэнцкай навукова-практычнай канферэнцыі
г. Мінск, 15 красавіка 2008 г.*

Мінск 2008

УДК 37.035.6 057.87

Рэдакцыйная калегія:

Кандыдат педагогічных навук, загадчык кафедры дапаможных гістарычных дысцыплін і метадыкі выкладання гісторыі І.І. Багдановіч;
Старшы выкладчык кафедры дапаможных гістарычных дысцыплін і метадыкі выкладання гісторыі І.Л. Калечыц

Рэцэнзенты:

Кандыдат гістарычных навук, дацэнт Дусічкін Д.У.
Кандыдат гістарычных навук, дацэнт Малюхіна А.І.

Вывучэнне роднага краю як сродак пярэдняга выхавання моладзі:
матэрыялы студ. навук.-практ. канф., — Мінск, 19 красавіка 2008 г. / Бел. дзярж.
пед. ун-т імя Максіма Танка: пад рэд. І.І. Багдановіча. — Мінск, 2008.— 88 с.

Друкуецца па рашэнні савета гістарычнага факультэта БДПУ імя
Максіма Танка, пратакол № 7 ад 17 красавіка 2008 г.

У зборніку змяшчаюцца малавядомыя звесткі з рэгіянальнай гісторыі
Гомельшчыны. Разглядаюцца пытанні археалогіі, этнаграфіі і краязнаўства.
Адрасуецца студэнтам, выкладчыкам, аспірантам, настаўнікам і ўсім,
што цікавіцца гістарычнай навукай.

литературы. Следует заметить, что почти вся литература о районе датируется ещё советским периодом. В процессе работы над статьёй автор ознакомился с книгой о Куропатах Г. Тарнавского, где содержатся описание и анализ событий 1937-1941 гг. Также в работе были использованы новейшие сведения о Советском районе из брошюр, которые были изданы специально накануне празднования 940-летия Минска. Много информации о районе поведали мои родные. Эти материалы также были включены в работу.

МІНУЛАЕ Ў СУЧАСНЫМ

А. Давідоўскі, БДПУ

Кожны з нас хоць калісьці задумваўся аб тым, у якіх умовах жылі нашы продкі. Аднак, каб атрымаць адказ на гэта пытанне, не абавязкова звяртацца да спецыяльнай літаратуры. Яго можна атрымаць у выніку візіту да бабулі, калі яна жыве ў сельскай мясцовасці. Яе хата з іншымі гаспадарчымі забудовамі адлюстроўвае цэлую эпоху мінулага стагоддзя. І што вельмі цікава, той быт, які быў перададзены нам нашымі продкамі, яшчэ працягвае сваё існаванне, суразмерна ўключаючы ў сябе пэўныя рысы тэхналагічнага прагрэсу.

Гэта можна бачыць на прыкладзе хаты № 100 Давідоўскай Лідзіі Піліпаўны, што знаходзіцца ў вёсцы Праснакі Капыльскага раёна Мінскай вобласці. Яна пабудавана ў сярэдзіне XX ст. замест старой, якая стала непрыгоднай для пражывання. Хата пастаўлена на падмурак з вялікіх камянёў. На іх – абразны брус. Падмурак замацоўвалі з дапамогай гліны і мацых камянёў і толькі затым клалі падлогу. Пасля пабудовы хата была ашляхаваная вагонкай, аднак не ўся, а толькі з боку вуліцы. Вокны і вуглы былі ашляхаваны ўзорамі, выражанымі з дрэва. А ў пачатку дзесяцігоддзя гадой падмуркі былі заліты цэментным раствором і пабелены. Такі выгляд мае гэты будынак у цяперашні час.

Да будынка хаты прымыкаюць гаспадарчыя пабудовы: адны з іх размешчаны перпендыкулярна, іншыя прымыкаюць да хаты з боку пляца. Усе яны выконвалі розныя гаспадарчыя функцыі. У падпавеску захоўвалі сена, салому, акрамя гэтага там мог заходзіцца і рабочы інвентар селяніна, прадстаўлены граблямі, сітам. Трэба адзначыць, што меліся граблі двух відаў: поўнасяцую драўляную, якія ўжываліся першапачаткова, і жалезныя з драўлянай ручкай, якія прыйшлі ім на змену. У тым жа будынку, але крыху далей размяшчаецца хлеў. Ён аддзелены ад падпавеска драўлянаю сцяною. У ім знаходзілася хатняя жывёла. Значную ролю адыгрывалі гаспадарчыя пабудовы, якія размешчаны перпендыкулярна хаце. У іх, акрамя інструмента, захоўвалася збожжа, мука і іншыя рэчы, якія маглі спатрэбіцца ў гаспадарцы.

Сам будынак хаты складаецца з трох частак: хаты (месца, дзе пражываў селянін са сваёй сям'ёю), сенцаў, кладоўкі. Хата невялікіх памераў, дзесьці каля 30-35 м², яна падзелена перагародкамі на некалькі пакояў. Бліжэй да дзвярэй з правага боку стаіць печ, але яна не датыкаецца ні да адной са сцен

хаты. У чырвоным кутку размяшчаецца канапа. Уверсе вісіць ікона, побач з ёю сатканы ручнік з прыгожай рознакаляровай вышыўкай. Але гэта месца не абмінуў прагрэс. У хаце ёсць тэлефон, тэлевізар. Нават «ўмывальнік» ёсць, каб рукі можна было памыць у памяшканні, а не бегчы на вуліцу, то асабліва зручна зімою пры вялікіх маразах.

Найбольшую частку усёго будынка займаюць сенцы. У пакоі размешчана некалькі вялікіх шафаў ручной работы, дзе захоўваліся прадукты харчавання. Там заўсёды можна знайсці крупы, грэчку і нават, калі пашанцуе, смачныя ласункі. Летам у сенцах стаялі збаны з малаком, таму што ў гэтым пакоі было прохладней, чым у хаце. Зімою – плечыны кашы або лукошка з дровамі для прапалі ў печы. Пакой аздоблены саматканым дываном, які вісіць на сцяне, і некалькімі вышыўкамі, якія былі змешчаны ў рамкі і цяпер нагадваюць карціны. У цяперашні час у гэтым пакоі зноходзяцца яшчэ і халатнік, які пераняў большасць функцый шафаў.

Сенцы вядуць у кладоўку, дзе захоўваецца галоўны скарб сям'і. Ён прадстаўлены двума вялікімі і адным маленькім куфрамі. У іх знаходзіцца адзёжа, занавескі, фіранкі, а таксама ручнікі, вышыўкі якія з'яўляюцца паказчыкам працавітасці гаспадыні. Даволі цікава аформлены сам пакой. Яго большая частка абклеена рознымі плакатамі і кінаафішамі. Выглядае гэта вельмі прыгожа. У цяперашні час пакой выкарыстоўваецца для прыгатавання ежы.

З кладоўкі можна патрапіць на вышкі – сапраўдны «кландайк» старых, цікавых прадметаў. Там захоўваюцца розныя прадметы быту. Гэта збаны, на змену якім з'явіліся шкляныя банкі, чыгуны, лавы, посуд. Там можна знайсці кросны ў разабраным становішчы, за якімі яшчэ гадоў дваццаць таму назад стаяла Лідзія Піліпаўна і на якім быў сатканы не адзін ручнік. І, што самае цікавае, хаця і прайшло шмат часу, па сваёй якасці і трываласці гэтыя ручнікі не саступаюць фабрычным вырабам высокай якасці. Не менш цікавым прадметам з'яўляецца клець, у якой сушылі каўбасы. Бакі і ніз абплецены драўлянай стружкай, каб унутр да смачнага пачастунка не трапілі мышы.

Аб такіх прадметах, якія ў мінулым штодзённа былі ў гаспадарчым карыстанні, можна расказаць яшчэ шмат чаго цікавага, нягледзячы на тое, што яны ўжо даўно выйшлі з ужывання і замест іх існуе высакаякасная тэхніка. Аднак гэтыя рэчы адлюстроўваюць цэлую эпоху жыцця ў мінулым. Эпоху, у якой жылі нашы бабулі і дзядулі. І забываць яе нельга, бо гэта наша з вамі гісторыя, а нагадаць аб ёй заўсёды будучыя старыя рэчы.

КАМАЕДЗІЦА

Т. Долгач, БДПУ

Мала хто ведае, што ў пачатку красавіка адзначаецца свята ў гонар мядзведзя – Камаедзіца. Адкуль з'явілася гэтае свята ў календары беларусаў і якое месца займаў мядзведзь у свядомасці нашых продкаў? Вытокі трэба шукаць ў беларускай народнай творчасці.